

مدیریت ورزشی - بهار ۱۴۰۰
دوره ۱۳، شماره ۱، ص: ۳۴ - ۱۵
تاریخ دریافت: ۹۱ / ۱۱ / ۱۶
تاریخ پذیرش: ۹۲ / ۰۵ / ۲۳

تبیین و تحلیل علل و پیامدهای ورود سیاسیون به ورزش ایران

مرتضی دوستی*^۱ - محمود گودرزی^۲ - حسن اسدی^۳

۱. دانشیار، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران ۲. استاد، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران ۳. استاد، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

همان‌طور که ورزش مشهور و فراگیر می‌شود، به همان اندازه دخالت سیاستمداران و حکومت‌ها در ورزش افزایش می‌یابد. هدف تحقیق حاضر، تبیین و تحلیل علل و پیامدهای ورود سیاسیون به ورزش ایران بود. کل فرایند تحقیق شامل دو مرحله است، مرحله اول پژوهش، تحقیق کیفی از نوع نظریه برخاسته از داده‌ها (با استفاده از ابزار مصاحبه و مطالعه مقالات، اسناد و مدارک)، مرحله دوم پژوهش، تحقیق کمی از نوع توصیفی - تحلیلی (با استفاده از روش دلفی و AHP). جامعه آماری پژوهش عبارت بود از کلیه مدیران که سابقه حضور در هیأت رئیسه‌های وزارت ورزش و جوانان (سازمان تربیت بدنی سابق)، کمیته ملی المپیک، فدراسیون‌های ورزشی به‌همراه نخبگان دانشگاهی (حداقل در سطح مدیر کل ورزش و جوانان استان سابقه مدیریتی داشتند) را داشتند. در مرحله کیفی از نظرهای ۱۸ نفر از افراد، در قالب ۲۲ مصاحبه (برخی افراد بیش از یک بار مورد مصاحبه قرار گرفتند) استفاده شد و زمانی که موضوع به حد اشباع نظری رسید، فرایند جمع‌آوری یافته‌ها پایان یافت. پس از پایان مرحله اول پژوهش، ۵۶ متغیر مربوط به هدف تحقیق شناسایی شد. نتایج نشان داد شهرت و انگیزه‌های انتخابی از دیدگاه نخبگان مهم‌ترین علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران است. همچنین توسعه زیرساخت‌ها و افزایش هرج و مرج در ورزش از مهم‌ترین پیامدهای مثبت و منفی ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران است.

واژه‌های کلیدی

حکومت، دلفی، سیاستمداران، نظریه برخاسته از داده‌ها، ورزش.

Email: dosti@umz.ac.ir

* نویسنده مسئول : تلفن: ۰۹۱۱۳۵۵۹۳۸۶

مقدمه

حوادث و وقایع دنیای حاضر نشان می‌دهد که امروزه ورزش به‌طور اجتناب‌ناپذیری با سیاست پیوند خورده است. ورزش، یکی از ملزومات اساسی زندگی اجتماعی امروز و از عرصه‌های بسیار مهمی است که حکومت‌ها، افراد و سازمان‌های بین‌المللی با آگاهی کامل از ابعاد سیاسی - اجتماعی آن، همواره تمایل داشته‌اند تا از آن برای دستیابی به اهداف مورد نظر خود بهره‌برداری کنند. تمایل افکار عمومی جهان به کسب اخبار و اطلاعات مربوط به رویدادهای ورزشی از یک سو و انعکاس گسترده وقایع ورزشی از طریق رسانه‌های جمعی از سوی دیگر، موجب شده است که قلمرو ورزش و سیاست روزبه‌روز به هم نزدیک‌تر شوند، به‌طوری‌که دوری عرصه ورزش از دنیای سیاست و جدایی آن از بازی‌های سیاسی، دیگر امر ساده‌ای به‌نظر نمی‌رسد (۱). همان‌طور که ورزش مشهور و فراگیر می‌شود، به همان اندازه دخالت سیاستمداران و حکومت‌ها در ورزش افزایش می‌یابد. بسیاری از ورزش‌ها نیازمند حمایت مالی، سازماندهی و تسهیلات هستند؛ بسیاری از ورزش‌ها به منابعی وابسته‌اند که افراد کمی دارای چنین منابعی‌اند. تأسیسات و اماکن ورزشی گران و پرهزینه‌اند و تنها مؤسساتی که قدرت و توانایی مالی بالایی دارند، قادر به ساخت و نگهداری آنها هستند. زمانی که نیاز باشد تا به فرهنگ خاصی در جامعه ترویج و تبلیغ شود، حکومت‌ها و سیاستمداران با تدوین قوانین و مقررات در ورزش و کنترل ورزش از طریق سازمان‌های ورزشی این امر را به‌خوبی انجام می‌دهند. ماهیت و گستردگی دخالت حکومت‌ها و سیاستمداران در ورزش بسته به جامعه متنوع‌اند، اما معمولاً حکومت‌ها و سیاستمداران برای خودشان چند هدف دارند (۲).

حکومت‌ها مسئول حفظ نظم در حوزه عمومی مثل پارک‌ها و پیاده‌روها و جاهای دیگرند. حکومت‌ها قوانین و مقرراتی را وضع می‌کنند که در این قوانین و مقررات مجموعه‌ای از مرزها و حدودها برای جایی که ورزش انجام می‌گیرد و زمان آن و شرایطی که ورزش باید انجام گیرد، وجود دارد. مقامات حکومتی ممکن است در زمان برگزاری رویدادهای ورزشی، برای کنترل و امنیت بازی‌ها، خیابان‌ها و مسیرهای منتهی به محل برگزاری رویدادها را مسدود کنند (۳). همچنین دولت چین ۴۳ هزار سرباز و ۴۷ هلی‌کوپتر و ۷۴ هواپیما و ۳۳ کشتی نیروی دریایی و ۶ هزار نیروی امنیتی در داخل ۱۸ هزار اتوبوس، ۳۰ هزار نیروی امنیتی در ایستگاه‌های اتوبوس و پایانه‌های مسافربری و ده هزار دوربین امنیتی و نظارتی در شهر پکن و دیگر شهرها و همراه با نیروی انسانی مجرب برای کنترل آنها به‌کار برد. حکومت‌ها هزینه‌های زیادی را صرف آموزش پلیس و نیروهای امنیتی می‌کنند تا آنها بتوانند به‌طور مؤثرتری نظم عمومی را طی برگزاری بازی‌های حفظ کنند (۴). دانشکده‌های آموزش نیروهای امنیتی ارتشی در ایالات متحده

دوره‌های دوساله‌ای را برای آموزش نیروهای امنیتی در خصوص حفظ نظم عمومی به‌خصوص حفظ نظم عمومی در جریان برگزاری رویدادهای ورزشی در نظر می‌گیرند، زیرا اعتقاد دارند که برگزاری یک رویداد ورزشی بدون حضور نیروهای امنیتی و پلیس غیرممکن است (۵). البته برنامه‌های حمایت از ورزش به‌ندرت مؤثر واقع می‌شود، مگر اینکه این برنامه‌ها و طرح‌ها با کوشش‌های دیگر از جمله کاهش فقر، نژادپرستی، بی‌خانمانی، بیکاری و گسستگی فرهنگی و ضعف سیاسی که موجب مشکلات اجتماعی در جوامع می‌شود، همراه باشد (۳). براساس نتایج تحقیق بلوک و هارتمن^۱ (۲۰۰۶)، پیشنهاد می‌شود که برای مؤثر بودن و کارآمد بودن برنامه‌ها و طرح‌های ورزشی از جانب حکومت بهتر است این برنامه‌های حمایت از ورزش با دیگر تلاش‌ها برای کاهش میزان جرم‌ها همراه باشند، تا مردم احساس کنند که دولتمردان و مسئولان در اداره شهر مصمم‌اند و می‌توانند نظم عمومی را حفظ کنند. با این همه، نتایج تحقیق بلوک و هارتمن (۲۰۰۶) نشان داد که برگزاری رویدادهای ورزشی، به‌خصوص در شب موجب ترس وقوع جرم در جمعیت، به‌ویژه توسط نژادپرستان می‌شود. این مسئله موجب تغییر تمرکز روی برنامه‌های پیشگیرانه همانند روش‌های کنترل اجتماعی با تأکید روی امنیت شد. به‌طور کلی زمانی که نظم عمومی دلیل اصلی حمایت و دخالت حکومت از ورزش است، این دخالت به شیوه‌های مختلفی ممکن است روی ورزش مؤثر باشد. به‌طوری‌که گاهی بعضی از شکل‌های شرکت در ورزش محدود شود و در عین بعضی از شکل‌های دیگر حمایت شود (۶).

حکومت‌ها ممکن است در ورزش به‌وسیلهٔ تدوین قوانین و مقررات و تنظیم سیاست‌ها یا در دادگاه‌ها برای حفظ حقوق شهروندانی که در برنامه‌های ورزشی عمومی شرکت می‌کنند، نفوذ و دخالت کنند. یک نمونه برای این نوع دخالت‌ها و قانون برای جنسیت در ورزش در ایالات متحده و دیگر کشورهاست (۷). امروزه بسیاری از دولت‌ها قوانینی را برای تدارک فرصت‌های شرکت در ورزش برای معلولان وضع کردند. برای مثال، در ایالات متحده دادگاه عالی حکمی را در سال ۲۰۰۱ صادر کرد که در آن حکم از معلولان برای شرکت در ورزش در برابر دانشگاه استنفورد دفاع کرد. همچنین در سال ۲۰۰۸ دادگاه محلی در ایالات متحده حکمی را علیه دانشگاه میشیگان صادر کرد که در آن حکم دانشگاه میشیگان را ملزم کرد تا صندلی‌های موجود در استادیوم دانشگاه میشیگان را که مخصوص افراد معلول است، از ۳۲ صندلی به ۸۸ صندلی تا پایان سال ۲۱۰ برساند.

1. Hartmann, D, & Brooks

دخالت حکومت‌ها و سیاستمداران در ورزش اغلب با انگیزه کسب پرستیژ و به رسمیت شناخته شدن است (۸). این مسئله در سطح محلی، ملی و حتی جهانی اتفاق می‌افتد. چین براساس بعضی برآوردها بالغ بر ۶۵ میلیارد دلار در بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن، در تلاش برای نمایش و ارائه کشور چین به‌عنوان کشوری قدرتمند و ملیتی پویا که برای سرمایه‌گذاری‌های تجاری و گردشگری جذاب است، هزینه کرده است (۹). همچنین حکومت‌ها و سیاستمداران در تلاش برای کسب پرستیژ و به رسمیت شناخته شدن سرمایه‌گذاری زیادی برای تیم‌های ملی‌شان برای شرکت در مسابقات بین‌المللی به‌خصوص بازی‌های المپیک انجام می‌دهند. سیاستمداران از ورزش بین‌الملل برای مشروعیت بخشیدن حکومتشان در قلمرو بین‌المللی استفاده می‌کنند و اعتقاد دارند که کسب مدال‌ها موجب افزایش وجهه مثبت حکومتشان در جهان خواهد شد. این دلیل مهمی برای این سؤال است که چرا سیاستمداران پاداش‌های زیادی را برای ورزشکاران که در سطوح بین‌المللی مدال کسب می‌کنند، می‌پردازند (۳). تلاش برای کسب پرستیژ و به رسمیت شناخته شدن سیاستمداران محلی را نیز در برمی‌گیرد، به‌طوری‌که مسئولان محلی در ورزش دخالت می‌کنند. مسئولان شهرها از باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی برای تبلیغ شهر به‌عنوان جای خوبی برای زندگی، کار، تجارت یا گذراندن تعطیلات استفاده می‌کنند (۱۰).

زمانی که مردم علاقه زیادی به ورزش دارند، مسئولان حکومتی و سیاستمداران اغلب از بودجه عمومی برای حمایت ورزشکاران و تیم‌ها به‌عنوان نمایندگان شهر و جامعه استفاده می‌کنند. وحدت احساسی که به‌وسیله ورزش یا یک تیم ورزشی ایجاد می‌شود، می‌تواند برای ایجاد یا احیای هویت شهر یا ملت استفاده شود (۳). ورزش ابزاری مهم برای تصویرسازی ملی است. ورزش گردهمایی بزرگی برای ساختن هویت ملی است. هرچند ورزش موجب هویت و وحدت ملی می‌شود، گاهی اگر وحدت، غرور و هویت ملی از حد خود فراتر روند، به میهن‌پرستی کورکورانه و نظام منجر می‌شود (۱۱). هدف سیاستمداران از دخالت در ورزش، ترویج هویت و وحدت ملی است. زمانی که حکومت از ورزش مردان حمایت می‌کند و ورزش زنان را نادیده می‌گیرد، این امر موجب افزایش هویت و وحدت ملی بین مردان می‌شود و اما زنان ممکن است احساس سردی کنند. هویت‌های ملی ماهیت سیاسی دارند، زیرا افراد مختلف از مردم را با نژادها و دیدگاه‌های گوناگون روی محوریت هویت خاص جمع می‌کند. البته، هرچند ورزش موجب به‌وجود آمدن وحدت ملی با افراد با ویژگی‌ها و دیدگاه‌های گوناگون می‌شود، این حس و وحدت و هویت موقتی است و پس از اتمام بازی یا بازی‌ها بار دیگر افراد یاد طبقه اجتماعی خود می‌افتند، افرادی که در طبقه پایین جامعه قرار دارند، مجدداً نارضایتی خود را با اشکال گوناگون نشان می‌دهند؛ ورزش در این شکل تنها

حسی موقتی از وحدت ملی را ایجاد می‌کند و برای ایجاد وحدت ملی پایدار سیاستمداران و حکومت‌ها باید عدالت را در جامعه پایه‌گذاری کنند (۱۲).

حکومت‌ها و سیاستمداران در ورزش دخالت می‌کنند تا ارزش‌ها و ایده‌های سیاسی خاصی را در بین شهروندان نشان ترویج دهند. به‌خصوص در زمانی که شرایط کشوری نامساعد باشد. سیاستمداران آن کشور در ورزش دخالت خواهند کرد تا ارزش‌ها و ایده‌های خاصی را ترویج کنند. البته مشکل است بفهمیم که تا چه اندازه ورزش روی مردم تأثیر می‌گذارد و تا چه اندازه ورزش نماینده ایدئولوژیکی یک جامعه خاص است، با این همه، ورزش در ایالات متحده نماینده جامعه سرمایه‌داری است و ارزش‌های خاصی را ترویج می‌کند. یک نمونه از استفاده سیاستمداران از ورزش برای تبلیغ ایدئولوژی سیاسی خودش در بازی‌های المپیک برلین اتفاق افتاد، زمانی که هیتلر از بازی‌های المپیک برای ترویج نژادپرستی استفاده کرد (۳).

اقتدار حکومت‌ها در مشروعیت آن است. اگر مردم رهبران سیاسی و حکومت را مشروع ندانند، حفظ نظم اجتماعی بسیار سخت است. سیاستمداران و حکومت‌ها برای حفظ مشروعیتشان از ورزشکاران تیم‌ها و ورزش‌های خاصی برای پذیرششان در ذهن شهروندان استفاده می‌کنند. یک نمونه خوب برای استفاده از ورزشکاران، رئیس‌جمهور سابق آمریکا بوش بود که عکس‌های زیادی را در زمان ریاست جمهوری خود با ورزشکاران برتر می‌گرفت. در بیشتر موارد رهبران سیاسی تلاش می‌کنند که خود را طرفدار ورزش و حتی هوادار وفادار نشان دهند. رهبران سیاسی تلاش می‌کنند تا برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی را به خودشان نسبت دهند و تلاش می‌کنند تا عملکرد موفقیت‌آمیز ورزشکاران و تیم‌های ورزشی را در مسابقات و رقابت‌های بین‌المللی حاصل زحمات‌های خودشان نشان دهند (۱۳).

از اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی سیاستمداران در ورزش دخالت کردند تا از این طریق شکل خاصی از توسعه اقتصادی شهری را تسهیل کنند. مسئولان شهری و حکومتی میلیون‌ها دلار هزینه می‌کنند تا میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی همچون بازی‌های المپیک جام جهانی فوتبال و دیگر رقابت‌های بزرگ بین‌المللی را کسب کنند. با اخذ میزبانی رویدادهای ورزشی و با ساخت مکان‌ها و استادیوم‌های ورزشی و با رونق دادن اقتصاد شهر، حرکت اقتصادی عظیمی در کشور ایجاد خواهد شد. استفاده از ورزش روشی مؤثر برای ایجاد حمایت عمومی برای این نوع از پروژه‌های اقتصادی خواهد بود. بازی‌های المپیک ابزاری برای توسعه شهرهاست (۱۰). بسیاری از دولتمردان معتقدند ورزش موجب تشکیل گروه‌های اجتماعی

1. Bush

می‌شود که این گروه‌ها و دسته‌های اجتماعی حاصل‌شده از فضای ورزشی نشاط و شادی خاص را به جامعه منتقل می‌کنند. این امر در طولانی‌مدت موجب توسعه اقتصادی و اجتماعی خواهد شد. نتایج تحقیق هاروی و همکاران (۲۰۰۷) نشان داد کسانی که به‌عنوان داوطلب در سازمان‌های ورزشی غیرانتفاعی فعالیت می‌کنند، موجب به‌وجود آمدن شبکه وسیعی از روابط می‌شوند که کمتر در حوزه‌های دیگر قابل مشاهده است (۱۴). نتایج تحقیق هولیام (۲۰۰۲) با عنوان «بررسی روابط بین ورزش و سیاست» در پنج کشور استرالیا، کانادا، ایرلند، انگلستان و ایالات متحده آمریکا از نظر دخالت دولتمردان در ورزش نشان داد که دخالت سیاستمداران در ورزش نسبت به گذشته بیشتر شده و از سه طریق عمده تأمین‌کننده مالی، اجرایی و تدوین قوانین و مقررات در ورزش هستند (۱۵).

با توجه اهداف و دلایل مختلف ذکر شده در مورد کشورهای مختلف برای ورود و دخالت حکومت‌ها و سیاستمداران در ورزش، پژوهشگر بر آن است تا علل و اهداف ورود سیاستمداران به عرصه ایران را بررسی کند. در چند سال اخیر با ورود مدیران سیاسی به ورزش کشور، دیگر عرصه ورزش به عرصه سیاسی تبدیل شده است و بهره‌برداری‌های مختلفی از ورزش صورت می‌گیرد. شناسایی علل ورود می‌تواند گامی در جهت درک اهداف واقعی ورود افراد سیاسی به ورزش باشد. مسئله و سؤال اصلی این پژوهش این است: علل ورود مدیران و افراد سیاسی به ورزش کشور چیست؟ و حضور این افراد در عرصه ورزش کشور چه نتایج و پیامدهایی در پی دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

برای بررسی مسئله تحقیق تبیین و طراحی علل و پیامدهای ورود مدیران سیاسی به ورزش ایران، از روش تحقیق آمیخته استفاده شد. روش تحقیق آمیخته در واقع ترکیب روش تحقیق کیفی و روش تحقیق کمی است. در این پژوهش روش تحقیق آمیخته از نوع اکتشافی متوالی است که ابتدا روش کیفی و سپس روش کمی است. در طرح‌های تحقیق آمیخته اکتشافی، پژوهشگر درصدد زمینه‌یابی درباره موقعیت نامعین است. برای این منظور ابتدا به گردآوری داده‌های کیفی می‌پردازد. به‌طور خلاصه کل فرایند تحقیق شامل مراحل زیر است: مرحله اول پژوهش: تحقیق کیفی از نوع نظریه بر خاسته از داده‌ها (با استفاده از

1. Mixed Method
2. Sequential Exploratory

ابزار مصاحبه و مطالعه مقالات، اسناد و مدارک؛ مرحله دوم پژوهش: تحقیق کمی از نوع توصیفی - تحلیلی (با استفاده از روش دلفی و AHP).

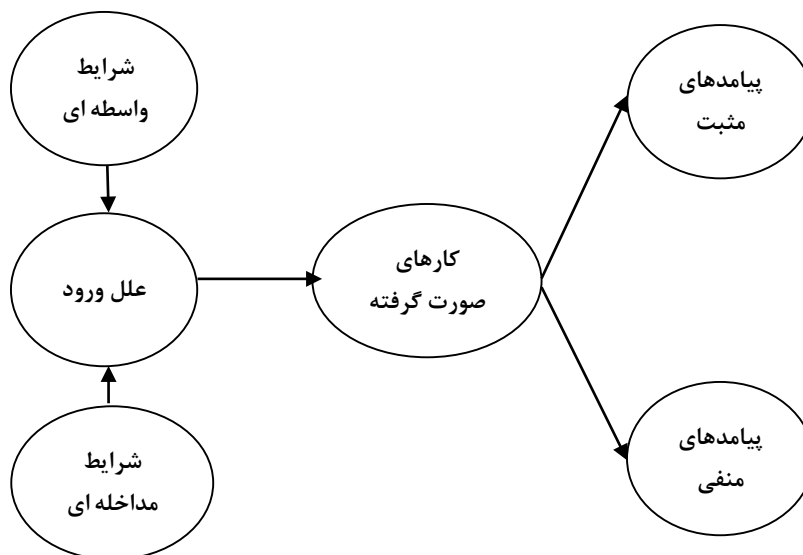
مرحله اول پژوهش: روش نظریه برخاسته از داده‌ها، برای ساخت نظریه از روش نظریه برخاسته از داده‌ها^۱ و از نوع سیستماتیک استفاده شده است.

در مرحله اول، کدگذاری باز: پژوهشگر نظریه برخاسته از داده‌ها از طریق جزء به جزء کردن اطلاعات به شکل‌بندی مقوله‌های (طبقه‌ها) اطلاعات درباره پدیده مورد مطالعه می‌پردازد. پژوهشگر براساس داده‌های گردآوری شده از مصاحبه‌ها، مقالات، اسناد و مدارک مقوله‌های اصلی (طبقه‌ها) و مقوله‌های فرعی را مشخص می‌کند. با مطالعه مقالات، اسناد و مدارک یک سری متغیرهای مرتبط با موضوع پژوهش که متغیرهای اصلی پژوهش است، شناسایی شد. این متغیرها عبارت‌اند از: علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش، شرایط واسطه‌ای که کمک می‌کند تا این مدیران وارد عرصه ورزش شوند، شرایط مداخله‌ای که در امر ورود مدیران سیاسی دخالت دارند، کارهای صورت‌گرفته توسط مدیران سیاسی پس از ورود به عرصه ورزش ایران و پیامدهای مثبت و منفی ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش.

سپس با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و از نوع مصاحبه مفهومی^۲ (هدف این نوع مصاحبه توضیح و تشریح مفهومی یک پدیده یا موضوع است. در این روش مصاحبه‌گر قصد دارد ساختار مفهومی مفاهیم را در مورد یک پدیده تشریح کند. سوالات در این شیوه مصاحبه به کاوش معنا و ابعاد مفهومی واژه‌های محوری و جایگاه و ارتباط آنها با شبکه‌های مفهومی مرتبط‌اند) با تعدادی از مدیران سیاسی که در عرصه ورزش فعالیت می‌کنند یا فعالیت می‌کردند و همچنین مصاحبه با تعدادی از نخبگان دانشگاهی که مسئولیت اجرایی در ورزش داشتند یا دارند، به شناسایی عوامل مربوط به متغیرهای اصلی پژوهش پرداخته شد که در مجموع ۵۶ متغیر مرتبط با متغیرهای شش‌گانه اصلی (متغیرهای اصلی شامل ۱. علل ورود، ۲. شرایط واسطه‌ای، ۳. شرایط مداخله‌ای، ۴. کارهای صورت‌گرفته، ۵. پیامدهای مثبت، ۶. پیامدهای منفی) پژوهش شناسایی شد. در روش تحقیق کیفی از نوع برخاسته از داده‌ها تعداد نمونه خاصی از قبل تعیین نمی‌شود، ثانیاً از روش‌های نمونه‌گیری کیفی استفاده می‌شود و تا زمانی که مدل به مرحله ساخت و اشباع نرسیده است، نمونه‌گیری ادامه می‌یابد، از این‌رو از دو روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی در مرحله اول تحقیق استفاده می‌شود.

1. Grounded Theory
2. Conceptual Interview

در مرحله دوم، برای کدگذاری محوری: پژوهشگر یک مقوله کدگذاری باز را انتخاب می‌کند، آن را (به‌عنوان مقوله یا پدیده اصلی) در مرکز فرایند بررسی و سپس سایر مقوله‌ها را به آن مرتبط می‌کند. انجام این مرحله مستلزم ترسیم شکلی (شکل ۱) است که نمودار کدگذاری نامیده می‌شود.

شکل ۱. نمایش کدگذاری محوری پژوهش

سومین مرحله کدگذاری، کدگذاری گزینشی است. در این مرحله، پژوهشگر به تکوین نظریه‌ای درباره رابطه میان مقوله‌های به‌دست‌آمده در الگوی کدگذاری محوری می‌پردازد. هدف از این تحقیق بررسی علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران است. کانون اصلی این پژوهش بررسی علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران است. در این زمینه یک سری عوامل موجب تسهیل حضور مدیران سیاسی به عرصه ورزش می‌شوند که این عوامل تسهیل‌کننده شرایط واسطه‌ای و شرایط مداخله‌ای هستند. مدیران سیاسی پس از ورود به عرصه ورزش اقدام‌هایی را انجام می‌دهند که این اقدام‌ها در شکل ۱ با عبارت "کارهای صورت‌گرفته" مشخص است. کارهایی که مدیران سیاسی پس از ورود به عرصه ورزش انجام می‌دهند، پیامدهایی را در پی دارد. این پیامدها به دو صورت پیامدهای مثبت و پیامدهای منفی بیان می‌شوند.

مرحله دوم پژوهش: هدف از این مرحله از پژوهش وزن‌دهی و رتبه‌بندی متغیرهای شناسایی شده در مرحله اول پژوهش است. تعداد ۶ متغیر اصلی و ۵۶ متغیر فرعی حول محور این متغیرهای اصلی در مرحله اول پژوهش شناسایی شد. یکی از روش‌های خوب برای وزن‌دهی و رتبه‌بندی متغیرها، روش AHP (فرایند تجزیه و تحلیل سلسله‌مراتبی) است. به علت همپوشانی متغیرها با یکدیگر و برای تفکیک متغیرها از یکدیگر و حذف متغیرهای غیرضروری، طوری که هیچ متغیری ناخواسته حذف نشود، از روش دلفی قبل از به‌کارگیری روش AHP استفاده شد.

در مورد روش‌شناسی پژوهش، با توجه به ماهیت موضوع و ادبیات تحقیق، به‌نظر رسید راه اساسی دستیابی به نتیجه صحیح و کاربردی، استفاده از نظرهای کارشناسان و متخصصان در این زمینه است. در این زمینه مدل دلفی به‌عنوان مدلی که می‌توانست با جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل نظرهای کارشناسان، متغیرهای پژوهش را غربالگری کند، مورد توجه و انتخاب پژوهشگران قرار گرفت.

مراحل انجام کار روش دلفی: روش دلفی به دو صورت عمومی و پیشرفته قابل تحقق است. در این پژوهش، روش عمومی به دلیل انعطاف‌پذیری بیشتر برگزیده شده است. در این شیوه، نخست تیم کوچکی با نفراتی کم به نام تیم طراح و تحلیل‌گر تعیین می‌شود. در مرحله بعد این تیم گروه بزرگ‌تری با تعداد نفرات بیشتر به نام گروه دلفی را که در واقع کارشناسان و متخصصانی‌اند که مورد پرسش قرار می‌گیرند، تعیین می‌کند. در ادامه باید پرسشنامه اول توسط گروه طراح سؤالات و تحلیل‌گر تهیه شود. این پرسشنامه به‌منظور پاسخگویی به گروه دلفی ارسال می‌شود و پس از جمع‌آوری، نظرها جمع‌بندی و ارزش‌گذاری می‌شود. این مرحله، دور اول دلفی نامگذاری می‌شود. تیم طراح و تحلیل‌گر در مرحله‌ای دیگر براساس نتایج مرحله اول پرسشنامه دور دوم را طراحی می‌کند. در ادامه، مجموعه اقدام‌های انجام‌گرفته با روش دلفی طی مراحل زیر تشریح شده است:

الف) تیم طراح و تحلیل‌گر: این تیم به‌منظور طراحی پرسشنامه‌ها، از یک گروه چهارنفره شامل پژوهشگر، دو استاد راهنما و استاد مشاور تشکیل شده است.

ب) گروه دلفی: این گروه مجموعه‌ای مرکب از ۳۰ نفر است که همگی از نخبگان و استادان دانشگاهی بوده‌اند.

ج) طراحی سؤالات پرسشنامه: در این مرحله، گروه طراح و تحلیل‌گر، براساس اطلاعات حاصل از مراحل اول پژوهش، پرسشنامه‌ای خاص را برای نظرخواهی از گروه دلفی تنظیم کرد. با توجه به هدف،

این پرسشنامه شامل جدولی است که در سطرهای آن متغیرهای شناسایی شده حاصل از مرحله اول پژوهش در قالب شش متغیر اصلی و در ستون گزینه بلی و خیر گنجانده شده است.

د) دور اول دلفی: پاسخ‌دهندگان باید با توجه هدف تحقیق و متغیر اصلی در هر بخش پرسشنامه، به صورت بلی و خیر پاسخ دهند، و در نهایت اضافه کردن متغیر یا متغیرها (در صورت تشخیص) در پایان هر بخش از پرسشنامه. پس از پایان مرحله اول دلفی، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری شدند و متغیرهایی که ۶۰ درصد پاسخ‌دهندگان به آن جواب مثبت دادند، در این پرسشنامه باقی ماندند و متغیرهایی که کمتر از این مقدار پاسخ مثبت (بلی) دریافت کردند، حذف شدند. سپس مواردی هر یک از پاسخ‌دهندگان پیشنهاد کردند به پرسشنامه اضافه شد.

ه) دور دوم دلفی: پرسشنامه ساخته شده پس از پایان مرحله اول دلفی، برای اظهار نظر مجدد به پاسخ‌دهندگان ارسال شد. پس از پایان این مرحله، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری شدند و متغیرهایی که ۶۰ درصد پاسخ‌دهندگان به آن جواب مثبت دادند، در این پرسشنامه باقی ماندند و متغیرهایی که کمتر از این مقدار پاسخ مثبت (بلی) دریافت کردند، حذف شدند.

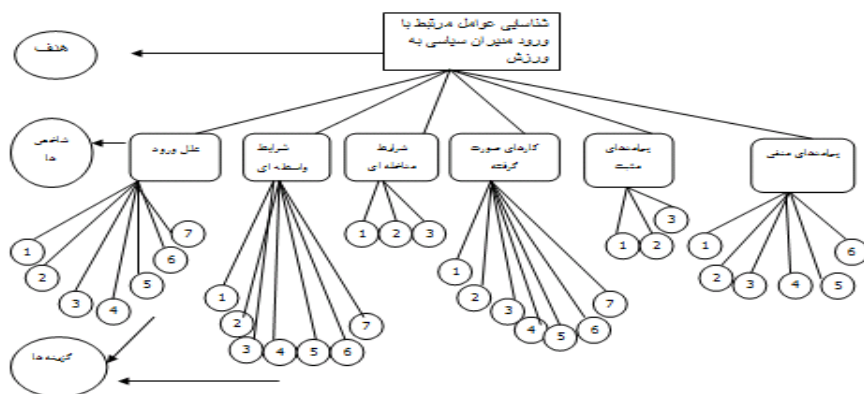
نتایج حاصل از پایان دور دوم دلفی در جدول ۱ نشان داده شده است. پس از پایان دور دوم روش دلفی تعداد متغیرها به ۳۳ متغیر رسید.

جدول ۱. نتایج حاصل از روش دلفی

متغیرهای اصلی	متغیرهای فرعی مرتبط
علل ورود	پست‌های بالاتر، محبوبیت، وجهه خوب در جامعه، استفاده از قهرمانان برای تأیید خود، کنترل امور سیاسی، شهرت، انگیزه‌های انتخاباتی
شرایط واسطه‌ای	وضعیت اقتصادی جامعه، مناسبات اجتماعی و سیاسی، همبستگی ضعیف بین متخصصان ورزشی، بی‌توجهی به علم و تخصص، ساختار ورزش، عدم توسعه ورزش، قوانین و مقررات
شرایط مداخله‌ای	عدم استقلال ورزش از حکومت، مراکز متعدد تصمیم‌گیری، وضعیت انفعالی محیط ورزش
کارهای صورت‌گرفته	حضور مدیران سیاسی دیگر، جابه‌جایی زیردستان، کسب بودجه بیشتر، ترویج ایدئولوژی سیاسی‌شان، رانده شدن متخصصان ورزشی از پست‌های ورزشی، تفرقه و بدبینی در بین متخصصان ورزشی، فعالیت‌های انتخاباتی
پیامدهای مثبت	جذب حامیان مالی، توسعه زیرساخت‌ها، تأثیر مثبت بر رسانه‌های ورزشی
پیامدهای منفی	فاصله گرفتن ورزش با روش‌های نوین علمی، تبدیل شدن محیط ورزش به تاخت‌وتاز احزاب سیاسی، هرج و مرج در ورزش، ایجاد تنش و حاشیه‌سازی در ورزش، نتایج ضعیف در ورزش، پسرفت ورزش در سطوح قهرمانی و همگانی

پس از انجام روش دلفی در دو دور و غربال شدن متغیرهای فرعی مرتبط با متغیرهای شش گانه اصلی، برای وزندهی و رتبه بندی متغیرهای فرعی با توجه به متغیرهای اصلی از روش AHP استفاده شد. فرایند تحلیل سلسله مراتبی شامل مراحل زیر است:

مرحله اول: ایجاد ساختار سلسله مراتبی (شکل ۲) از موضوع مورد بررسی شامل هدف، معیارها و گزینه‌ها.

شکل ۲. درخت سلسله مراتبی شناسایی عوامل مرتبط با مدیران سیاسی به ورزش ایران

در این مرحله، مسئله و هدف از تصمیم گیری به صورت سلسله مراتبی از عناصر تصمیم که با هم در ارتباط اند، درمی آیند. عناصر تصمیم شامل شاخص های تصمیم گیری و گزینه های تصمیم است.

مرحله دوم: مقایسه زوجی متغیرهای فرعی براساس متغیرهای اصلی: یک روش اساسی برای آزمون AHP، روش مقایسه ای دوتایی است. در این روش تک تک متغیرهای فرعی براساس معیار متغیر اصلی مقایسه و وزندهی شدند. برای مثال، متغیرهای پست های بالاتر، محبوبیت، وجهه خوب در جامعه، استفاده از قهرمانان برای تأیید خود، کنترل امور سیاسی، شهرت و انگیزه های انتخاباتی با توجه به متغیر اصلی شان " علل ورود " که در اینجا به عنوان معیار است، مقایسه شدند. به همین ترتیب دیگر متغیرها نسبت به متغیر اصلی شان مقایسه و وزندهی شدند. اهمیت نسبی هر متغیر نسبت به دیگری با توجه به امتیاز بندی جدول ۲ که بین ۱ تا ۹ اختصاص داده شده است، در یک ماتریس زوجی توسط نخبگان دانشگاهی مشخص شد.

جدول ۲. مقیاس ۹ کمیتی برای مقایسه زوجی گزینه‌ها

مقدار عددی	ترجیحات (قضاوت شفاهی)
۹	کاملاً مرجح یا کاملاً مهم‌تر یا کاملاً مطلوب‌تر
۷	ترجیح با اهمیت یا مطلوبیت خیلی قوی
۵	ترجیح با اهمیت یا مطلوبیت قوی
۳	کمی مرجح یا کمی مهم‌تر یا کمی مطلوب‌تر
۱	ترجیح یا اهمیت یا مطلوبیت یکسان
۸،۶،۴،۲	ترجیحات بین فواصل

مرحله سوم: محاسبه وزن نسبی هر متغیر

وزن و اهمیت هر متغیر از طریق مجموعه‌ای از محاسبات عددی تعیین شد. این کار از طریق نرم‌افزار AHP Master محاسبه شد.

مرحله چهارم: محاسبه ناسازگاری و تعیین وزن نهایی هر متغیر: اگر ناسازگاری مجموع پاسخ‌های هر پاسخ‌دهنده در بخش بیش از ۰/۱ باشد، از او خواسته می‌شد تا در پاسخ‌های خود تجدید نظر کند. در صورتی که در نظردهی دور دوم نیز پاسخ‌های او از نرخ ناسازگاری ۰/۱ بیشتر بود، از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی حذف می‌شد.

جامعه، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری پژوهش

جامعه، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری پژوهش در مرحله کیفی

جامعه آماری پژوهش عبارت بود از کلیه مدیران که سابقه حضور در هیأت رئیسه‌های وزارت ورزش و جوانان (سازمان تربیت بدنی سابق)، هیأت رئیسه‌های کمیته ملی المپیک، کلیه فدراسیون‌های ورزشی به‌همراه نخبگان دانشگاهی (حداقل در سطح مدیر کل ورزش و جوانان استان سابقه مدیریتی داشتند)، در یک دوره ۲۰ ساله از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۰ دانشگاهی داشتند. در روش پژوهش کیفی از نوع برخاسته از داده‌ها، تعداد نمونه خاصی از قبل تعیین نمی‌شود، ثانیاً از روش‌های نمونه‌گیری کیفی استفاده می‌شود و تا زمانی که مدل به مرحله ساخت و اشباع نرسیده است، نمونه‌گیری ادامه می‌یابد، از این‌رو از دو روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی در این مرحله استفاده شد. در پژوهش حاضر از نظرهای ۱۸ نفر از افراد، در قالب ۲۲ مصاحبه (برخی افراد بیش از یک بار مورد مصاحبه قرار گرفتند) استفاده شد و زمانی که موضوع به حد اشباع نظری رسید، فرایند جمع‌آوری یافته‌ها پایان یافت. جدول ۳، گستره، تعداد و تنوع افراد مصاحبه‌شده را به تفکیک جایگاه و موقعیت شغلی و اجتماعی نشان می‌دهد.

جدول ۳. گستره، تعداد و تنوع افراد مصاحبه‌شده به تفکیک جایگاه و موقعیت شغلی و اجتماعی		
تعداد مصاحبه	تعداد افراد	جایگاه و موقعیت شغلی و اجتماعی
۱۲	۱۰	اعضای هیأت علمی و استادان دانشگاه در رشته مدیریت ورزشی
۵	۵	رؤسا و مدیران ارشد فدراسیون‌های ورزشی
۱	۱	اعضای شورای شهر تهران
۴	۲	قهرمانان جهان و المپیک
۲۲	۱۸	مجموع

جامعه، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری پژوهش در مرحله کمی

مرحله دلفی: در این مرحله با درخواست از طریق ایمیل از ۵۰ استاد دانشگاهی که در حوزه مدیریت ورزشی تخصص داشتند و در دسترس بودند، خواسته شد تا در گروه دلفی پژوهش مشارکت داشته باشند. در نهایت، ۳۰ استاد دانشگاه در گروه دلفی در دو مرحله دلفی مشارکت کردند.

مرحله AHP: با توجه جامعه آماری در این مرحله که شامل کلیه مدیران سیاسی که سابقه حضور در وزارت ورزش و جوانان (سازمان تربیت بدنی سابق)، سابقه حضور در هیأت رئیسه‌های کمیته ملی المپیک، سابقه حضور در کلیه فدراسیون‌های ورزشی به‌همراه نخبگان دانشگاهی که حداقل در سطح مدیر کل ورزش و جوانان استان سابقه مدیریتی داشته‌اند، در یک دوره ۲۰ ساله از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۰ بوده است. در این مرحله با توجه به ماهیت پژوهش از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی در دسترس استفاده شد.

همان‌گونه که در جدول ۴ نشان داده شده است، ۴۲ پرسشنامه AHP تکمیل و بازپس داده شد. در مجموع نظرهای ۷ نفر از پاسخ‌دهندگان با توجه به نرخ ناسازگاری کمتر از ۰/۱ مورد قبول واقع شد.

جدول ۴. تعداد پرسشنامه‌های تکمیل‌شده در مرحله AHP

تعداد	نوع سازمان
۲۲	هیأت رئیسه‌های فدراسیون‌ها
۱	هیأت رئیسه‌های کمیته ملی المپیک
۳	وزارت ورزش و جوانان (سازمان تربیت بدنی سابق)
۱۶	نخبگان دانشگاهی
۴۲	جمع کل

یافته‌های پژوهش

در جدول ۵ متغیر شهرت با وزن نسبی ۰/۲۹ بیشترین اهمیت را در بخش علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش و متغیر کنترل امور سیاسی کمترین اهمیت را داراست. به عبارت دیگر، مهم‌ترین علتی که مدیران سیاسی وارد عرصه می‌شوند، شهرت است. در واقع، مدیران سیاسی بیشتر با انگیزه شهرت وارد عرصه ورزش می‌شوند.

جدول ۵. نتایج نهایی فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش

رتبه	وزن نسبی	متغیر	
۱	۰/۲۹	شهرت	
۲	۰/۱۵۳	انگیزه‌های انتخاباتی	
۳	۰/۱۴۵	استفاده از قهرمانان برای تأیید خود	
۴	۰/۱۳۷	وجهه خوب در جامعه	علل ورود
۵	۰/۱۱۷	پست‌های بالاتر	
۶	۰/۰۹۹	محبوبیت	
۷	۰/۰۵۸	کنترل امور سیاسی	

جدول ۶ نشان می‌دهد که متغیر قوانین و مقررات با وزن نسبی ۰/۲۸۲ بیشترین اهمیت را در بخش شرایط واسطه‌ای که ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش را تسهیل می‌کند، دارد و متغیر عدم توسعه ورزش کمترین اهمیت را داراست. به عبارت دیگر، مهم‌ترین شرایط واسطه‌ای که کمک می‌کند تا مدیران سیاسی وارد عرصه شوند، قوانین و مقررات است.

جدول ۶. نتایج نهایی فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش شرایط واسطه‌ای

رتبه	وزن نسبی	متغیر	
۱	۰/۲۸۲	قوانین و مقررات	
۲	۰/۲۲	مناسبات اجتماعی و سیاسی	
۳	۰/۱۶۶	بی‌توجهی به علم و تخصص	شرایط
۴	۰/۱۰۸	ساختار ورزش	واسطه‌ای
۵	۰/۰۷۵	همبستگی ضعیف بین متخصصان ورزشی	
۶	۰/۰۷۵	وضعیت اقتصادی جامعه	
۷	۰/۰۷۴	عدم توسعه ورزش	

همان‌طور که جدول ۷ نشان می‌دهد، متغیر مراکز متعدد تصمیم‌گیری اهمیت بیشتری در بحث شرایط مداخله‌ای که کمک می‌کند تا مدیران سیاسی وارد عرصه ورزش ایران شوند، دارد.

جدول ۷. نتایج نهایی فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش شرایط مداخله‌ای

رتبه	وزن نسبی	متغیر	
۱	۰/۵۵۹	مراکز متعدد تصمیم‌گیری	شرایط
۲	۰/۲۹۹	عدم استقلال ورزش از حکومت	مداخله‌ای
۳	۰/۱۴۳	وضعیت انفعالی محیط ورزش	

همان‌طور که در جدول ۸ نشان داده شده است، متغیر تفرقه و بدبینی در بین متخصصان ورزشی از اهمیت بیشتری در بحث کارهای صورت‌گرفته توسط مدیران سیاسی بعد از ورود به عرصه ورزش است.

جدول ۸. نتایج نهایی فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش کارهای صورت‌گرفته توسط مدیران

سیاسی

رتبه	وزن نسبی	متغیر	
۱	۰/۱۸۸	تفرقه و بدبینی در بین متخصصان ورزشی	کارهای صورت‌گرفته
۲	۰/۱۵	جابه‌جایی زیردستان	
۳	۰/۱۴۴	حضور مدیران سیاسی دیگر	
۴	۰/۱۳۷	رانده شدن متخصصان ورزشی از پست‌های ورزشی	
۵	۰/۰۸۷	فعالیت‌های انتخاباتی	
۶	۰/۰۴۸	ترویج ایدئولوژی سیاسی‌شان	
۷	۰/۰۱۸	کسب بودجه بیشتر	

همان‌طور که در جدول ۹ نشان داده شده است، متغیر توسعه زیرساخت‌ها اهمیت بیشتری در بحث پیامدهای مثبت حضور مدیران سیاسی در عرصه ورزش ایران دارد.

جدول ۹. نتایج نهایی فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش پیامدهای مثبت حضور مدیران سیاسی در

عرصه ورزش ایران

رتبه	وزن نسبی	متغیر	پیامدهای مثبت
۱	۰/۵۰۲	توسعه زیرساخت‌ها	
۲	۰/۳۰۸	جذب حامیان مالی	
۳	۰/۱۹	تأثیر مثبت بر رسانه‌های ورزشی	

همان‌طور که در جدول ۱۰ نشان داده شده است، متغیر هرج و مرج در ورزش و ایجاد تنش و حاشیه‌سازی در ورزش از مهم‌ترین پیامدهای منفی حضور سیاسیون در عرصه ورزش ایران است.

جدول ۱۰. نتایج نهایی فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش پیامدهای منفی حضور مدیران سیاسی در

عرصه ورزش ایران

رتبه	وزن نسبی	متغیر	پیامدهای منفی
۱	۰/۲۹۹	هرج و مرج در ورزش	
۲	۰/۱۸۲	ایجاد تنش و حاشیه‌سازی در ورزش	
۳	۰/۱۷	فاصله گرفتن ورزش با روش‌های نوین علمی	
۴	۰/۱۳۹	پسرفت ورزش در سطوح قهرمانی و همگانی	
۵	۰/۱۰۷	نتایج ضعیف در ورزش	
۶	۰/۱۰۲	تبدیل شدن محیط ورزش به تاخت‌وتاز احزاب سیاسی	

بحث و نتیجه‌گیری

مدافعان دخالت سیاسیون در ورزش معتقدند که اگر دولتمردان علاقه همه شهروندان را در گسترش ورزش در نظر بگیرند، این دخالت به‌عنوان یک ایده‌آل در نظر گرفته می‌شود. هر چند تحقق علاقه همه شهروندان غیرممکن است، بنابراین بعضی افراد از سرمایه‌گذاری عمومی در ورزش بیشتر از بعضی دیگر منفعت می‌برند. حکومت‌ها در سراسر جهان تصمیماتی درباره تخصیص منابع مالی بین ورزش حرفه‌ای و ورزش همگانی اتخاذ می‌کنند (۳).

همواره بحث‌های زیادی وجود دارد که چرا بودجه‌های زیادی صرف ورزش حرفه‌ای و قهرمانی شده و کمتر به ورزش همگانی توجه می‌شود. یکی از بحث‌های مطرح این است که ورزش حرفه‌ای پتانسیل تبلیغ بیشتری برای دولتمردان دارد، به همین علت حکومت‌ها توجه بیشتری به ورزش حرفه‌ای دارند. شایان

ذکر است که در ورزش حرفه‌ای نسبت به ورزش همگانی تعداد کمتری از افراد جامعه درگیر می‌شوند. البته این امر به این معنا نیست که دولتمردان اکثریت را در ورزش همگانی نادیده می‌گیرند، بلکه صرفاً بودجه بیشتر سمت ورزش حرفه‌ای دلیل بر اولویت ورزش حرفه‌ای نسبت به ورزش همگانی است. بنابراین ورزش و سیاست نمی‌توانند جدای از یکدیگر باشند (۱۶).

سیاستمداران وقتی بیشتر درگیر امور ورزشی می‌شوند که ورزش از نظر سازمانی به طرف پیچیده‌تر شدن پیش می‌رود. از درگیر شدن سیاستمداران می‌توان در زمینه‌هایی چون سازماندهی مجدد ورزش، تهیه امکانات گران‌قیمت ورزشی، پیدا کردن حامیان مالی برای ورزش و غیره نام برد. از طرف دیگر، عده‌ای عقیده دارند نباید برای ورزش مقررات و قیدوبندهای دست‌وپاگیر ایجاد کرد، بلکه باید به گونه‌ای عمل کرد که منافع همه آحاد مردم در ورزش مورد حمایت قرار گیرد نه اینکه با ایجاد این مقررات منافع عده‌ای خاص در نظام سنتی تأمین شود. در عین حال حکومت و ورزش در شیوه‌های دیگری نیز با یکدیگر در ارتباط متقابل‌اند. حفاظت از نظم عمومی توسط دولت هنگام برگزاری مسابقات ورزشی، تلاش در جهت بهبود سلامت عمومی شهروندان از طریق توسعه فعالیت‌های ورزشی و گسترش آمادگی جسمانی، تلاش در جهت افزایش حیثیت یک گروه، قوم، نژاد، گسترش حس هویت تعلق ملی و وحدت اجتماعی، تأکید بر حفظ ارزش‌ها و ایدئولوژی سیاسی حاکم یا تغییر عقاید مردم نسبت به مشروعیت یک نظام حکومتی از کارکردهای ورزش در رابطه متقابل با سیاست است (۱۷).

گروه‌های خاص در درون جامعه به‌علت برخورداری از منابع مالی، پولی و قدرت، بیشترین نفوذ را برای مشارکت در ورزش به‌عمل می‌آورند. براساس نتایج بررسی‌ها گروه‌های نخبه سیاسی منافع بیشتری را نسبت به گروه‌های غیرنخبه از ورزش می‌برند. باید این واقعیت را پذیرفت که احتمالاً دخالت سیاستمداران در ورزش کاملاً سیاسی و در جهت رسیدن به اهداف سیاسی است، نه در جهت خیر مشترک (منافع عمومی). به همین سبب بنابر یک مثل معروف که می‌گوید «اگر شما پول می‌خواهید باید سیاسی باشید» دست به مداخله ورزش می‌زنند (۱۶).

همان‌گونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، سیاستمداران با اهداف و دلایل کسب پست‌های بالاتر، محبوبیت، وجهه خوب در جامعه، استفاده از قهرمانان برای تأیید خود، کنترل امور سیاسی، شهرت و انگیزه‌های انتخاباتی وارد عرصه ورزش ایران می‌شوند. با نگاهی به هر یک از موارد ذکر شده می‌توان دریافت که سیاستمداران نگاه ابزاری به ورزش داشته و تعهد چندانی به ورزش ندارند. در جامعه ما ورزشگاه وسیله‌ای است برای کسب مشروعیت و مقبولیت چهره‌های سیاسی و گاه خصلتی ابزاری می‌یابد تا

سیاستمداران گفتمان خود را در قالب آن عرضه کنند. همان گونه که نتایج نشان داد شهرت و انگیزه‌های انتخابی از دیدگاه نخبگان مهم‌ترین علل ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران است. به نظر می‌رسد در مقایسه با تحقیقات دیگر به خصوص تحقیق هولیهام (۲۰۰۵) نتایج این تحقیق تفاوت‌های زیادی دارد. همان گونه که نتایج تحقیق هولیهام نشان داد سیاستمداران به دلایل ترویج سلامتی، افزایش همبستگی اجتماعی، توسعه جامعه، آموزش و دستیابی به موفقیت‌های ورزشی در سطح ورزش قهرمانی، کنترل دوپینگ، کنترل حق پخش تلویزیونی و قراردادهای ورزشی، کنترل صدور مجوز مربیگری، کنترل صدور مجوز باشگاه‌های ورزشی وارد ورزش می‌شوند. البته سیاستمداران به طور واضح انگیزه‌هایشان برای ورود به عرصه ورزش را بیان نکرده و از عباراتی چون ترویج سلامتی و توسعه جامعه استفاده می‌کنند (۱۵).

نتایج نشان داد که وضعیت اقتصادی جامعه، مناسبات اجتماعی و سیاسی، همبستگی ضعیف بین متخصصان ورزشی، بی‌توجهی به علم و تخصص، ساختار ورزش، عدم توسعه ورزش، قوانین و مقررات، از جمله عوامل واسطه‌ای هستند که موجب ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران می‌شوند. همان گونه که نتایج نشان داد قوانین و مقررات و مناسبات سیاسی و اجتماعی مهم‌ترین شرایط واسطه‌ای از دیدگاه نخبگان دانشگاهی بودند که ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران را تسهیل می‌کنند. نتایج تحقیق تیلور در انگلستان نشان داد که سیاستمداران انگلیسی به سبب شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همواره در ورزش دخالت می‌کنند. به عبارت دیگر، این شرایط کمک می‌کند تا سیاستمداران و حکومت وارد عرصه ورزش شوند (۱۸). نتایج تحقیق تیلور تا اندازه‌ای مشابه تحقیق حاضر است.

نتایج نشان داد که عدم استقلال ورزش از حکومت، مراکز متعدد تصمیم‌گیری، وضعیت انفعالی محیط ورزش، از جمله عوامل مداخله‌ای هستند که موجب ورود مدیران سیاسی به عرصه ورزش ایران می‌شوند. همان گونه که نتایج نشان داد وجود مراکز متعدد تصمیم‌گیری مهم‌ترین عامل مداخله‌ای است که کمک می‌کند تا سیاسیون وارد عرصه ورزش ایران شوند.

نتایج تحقیق نشان داد که مدیران سیاسی پس از ورود به عرصه ورزش ایران کارهایی از جمله ایجاد تفرقه و بدبینی در بین متخصصان ورزشی، جابه‌جایی زیردستان، ایجاد شرایط برای حضور مدیران سیاسی دیگر، رانده شدن متخصصان ورزشی از پست‌های ورزشی، فعالیت‌های انتخاباتی، ترویج ایدئولوژی سیاسی‌شان و کسب بودجه بیشتر انجام می‌دهند. مدیران هر سازمانی تلاش می‌کنند تا عملکرد خوبی از خود به جای بگذارند. اما مدیران سیاسی به واسطه مناسبات سیاسی و اجتماعی در پی منافع حزبی خود

هستند. تمرکز و نگرانی اصلی مدیران سیاسی در ورزش صرفاً ورزش نیست، بلکه ورزش ابزاری است برای رسیدن به اهداف دیگر. مدیران سیاسی برای رسیدن به اهداف سیاسی خود به منابع نیاز دارند. از جمله مهم‌ترین منابع در هر سازمانی منابع انسانی است. متخصصان ورزشی منابع انسانی بسیار خوبی برای سازمان‌های ورزشی محسوب می‌شوند. اما به دلیل اینکه اغلب متخصصان ورزشی به اصول مربوط به تخصص خود پایبندند، به‌سادگی اهداف سیاسی مدیران سیاسی را نمی‌پذیرند و با مقاومت کردن در برابر خواسته‌های بعضاً نامعقول سیاسی مدیران سیاسی از طرف آنها کنار گذاشته می‌شوند. در ساختار ورزش ایران با جابه‌جایی و تغییر عالی‌ترین مقام مسئول در حوزه ورزش، این تغییرات خود تغییرات رؤسای فدراسیون‌ها و ادارات کل استان‌ها و شهرستان‌ها را به‌همراه دارد که تا پایین‌ترین سطوح مدیریت ورزش را در بر خواهد گرفت.

نتایج نشان داد که جذب حامیان مالی، توسعه زیرساخت‌ها و تأثیر مثبت بر رسانه‌های ورزشی از پیامدهای مثبت حضور مدیران سیاسی در عرصه ورزش ایران است. همان‌گونه که نتایج نشان داد توسعه زیرساخت‌ها مهم‌ترین پیامد مثبت حضور مدیران سیاسی در عرصه ورزش ایران از دیدگاه نخبگان دانشگاهی است. نتایج نشان داد که فاصله گرفتن ورزش با روش‌های نوین علمی، تبدیل شدن محیط ورزش به تاخت‌وتاز احزاب سیاسی، هرج و مرج در ورزش، ایجاد تنش و حاشیه‌سازی در ورزش، نتایج ضعیف در ورزش، پسرفت ورزش در سطوح قهرمانی و همگانی، از پیامدهای منفی حضور مدیران سیاسی در عرصه ورزش ایران است. همان‌گونه که نتایج نشان داد هرج و مرج در ورزش و ایجاد تنش و حاشیه‌سازی در ورزش از عمده پیامدهای منفی حضور مدیران سیاسی در عرصه ورزش ایران است. همه حکومت‌ها بدون توجه به نوع حکومت، از ورزش برای ایجاد حمایت سیاسی استفاده می‌کنند. سیاستمداران به‌عنوان گردانندگان حکومت‌ها نیز از ورزش برای حمایت از خود و حکومت‌هایشان استفاده می‌کنند.

با بررسی تحقیقات صورت‌گرفته (۲، ۳، ۱۵، ۲۰-۱۸) درباره دلایل دخالت حکومت‌ها و سیاستمداران در ورزش می‌توان دریافت که دلیل یا دلایل مشخصی برای همه کشورها وجود ندارد و بسته به نوع کشور، نوع حکومت، و وضعیت اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جوامع نوع دلایل دخالت و ورود سیاستمداران و حکومت‌ها در ورزش متفاوت است.

منابع و مأخذ

1. Akhavankazemi M. Sport and international politics. Olympic ((In Persian). 1999;13(2):15-32
2. Houlihan B. Public sector sport policy: Developing a framework for analysis. International review for the sociology of sport. 2005;40(2):163-85
3. Coakley JJ, Pike E. Sport in society: Issues and controversies. 2009.
4. Mangan J. The European Sports History Review: Militarism, Sport, Europe-War Without Weapons, Volume 5: Taylor & Francis; 2003
5. Hartmann D. Theorizing sport as social intervention: A view from the grassroots. Quest. 2003;55(2):118-40
6. Hartmann D, Depro B. Rethinking sports-based community crime prevention: A preliminary analysis of the relationship between midnight basketball and urban crime rates. Journal of sport and social issues. 2006; 30(2): 96-180.
7. Mitchell N, Ennis LA. Encyclopedia of title IX and sports: Greenwood Publishing Group; 2007
8. Allison L. The global politics of sport: The role of global institutions in sport: Psychology Press; 2005
9. Brownell S. Beijing's games: What the Olympics mean to China: Rowman & Littlefield; 2008
10. Delaney KJ, Eckstein R. The devil is in the details: Neutralizing critical studies of publicly subsidized stadiums. Critical Sociology. 2003;29(2):189-210
11. Silk M, Falcous M. One day in September and a week in February: Mobilizing American (sporting) nationalisms. Sociology of Sport Journal. 2005;22(4):447-71
12. Smith JM, Ingham AG. On the waterfront: Retrospectives on the relationship between sport and communities. Sociology of sport journal. 2003;20(3):252-74
13. Messner MA. The masculinity of the governor: Muscle and compassion in American politics. Gender & society. 2007;21(4):461-80
14. Harvey J, Lévesque M, Donnelly P. Sport volunteerism and social capital. Sociology of sport journal. 2007;24(2):206-23
15. Houlihan B. Sport, policy and politics: A comparative analysis: Routledge; 2002
16. Coakley J, Dunning E. Handbook of sports studies: Sage; 2000
17. Bainvel S. Sport and Politics: A study of the relationship between International Politics. 2005
18. Taylor T. Sport and international relations: a case of mutual neglect. The politics of sport. 1986:27-48
19. Bergsgard NA, Rommetvedt H. Sport and politics: the case of Norway. International review for the sociology of sport 2006; 41(1): 7-27
20. Dousti M, Goodarzi M, Asadi H, Khabiri M. Sport policy in Iran. International journal of sport policy and politics. 2013;5(1):151-8

The Explanation and Analysis of Reasons and Consequences of Politicians' Entrance into Iran Sport

Morteza Dousti^{*1} - Mahmoud Goodarzi² - Hasan Asadi³

1.Associate Professor, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran 2, 3. Professor, Faculty of Sport Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

(Received: 2013/02/04;Accepted: 2013/08/14)

Abstract

As sport becomes popular and pervasive, politicians and governments are more involved in sport. The aim of this study was to explain and analyze reasons and consequences of politicians' entrance into Iran sport. The whole process of this study included two steps: the first step: qualitative research, grounded theory type (using interviews and a review of articles and documents); the second step: quantitative research, descriptive-analytical type (using Delphi and AHP methods). The statistical population included all managers who formerly worked at the boards of directors of the Ministry of Sport and Youth (formerly known as Physical Education Organization), National Olympic Committee, sport federations and academic elites who at least were general managers in Sport and Youth office of a province. In the qualitative phase, the viewpoints of 18 subjects were used in 22 interviews (some subjects were interviewed more than once) and when it reached theoretical saturation, the data collection process ended. After the end of the first step, 56 variables were identified. Results showed that fame and elective motivations were the most important reasons why the politicians entered into Iran sport from elites' viewpoints. Also, the development of infrastructures and increasing chaos in sport were the most important positive and negative consequences of the politicians' entrance into Iran sport arena.

Keywords

Delphi, government, grounded theory, politicians, sport.

---

*Corresponding Author: Email: dosti@umz.ac.ir ; +989113559386